

UNIwersytet Wileński
WYDZIAŁ FILOLOGICZNY
Instytut Języków i Kultur Regionu Bałtyckiego
CENTRUM POLONISTYCZNE

Pod ZNAKIEM ORŁA*i* POGONI

Polsko-litewskie związki naukowe
i kulturowe w dziejach
Uniwersytetu Wileńskiego

Zbiór studiów

POD REDAKCJĄ

Ireny Fedorowicz

Mirosława Dawlewicza

Kingi Geben

VILNIUS
UNIVERSITY
PRESS

2021

Zbiór studiów został omówiony na posiedzeniu Rady Naukowej Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Wileńskiego w dn. 30 października 2020 r. (protokół nr (1.2 E) 180000-TP-13) i zatwierdzony do druku.

Recenzenci

prof. dr hab. Andrzej Baranow (Akademia Oświaty Uniwersytetu Witolda Wielkiego w Kownie)

dr hab. Małgorzata Misiak (Uniwersytet Wrocławski)

Redakcja naukowa

doc. dr Irena Fedorowicz

doc. dr Mirosław Dawlewicz

doc. dr Kinga Geben

Sponsorzy:

Wydanie publikacji zostało sfinansowane ze środków Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w Wilnie

Ambasada
Rzeczypospolitej Polskiej
w Wilnie

Instytutu Polskiego w Wilnie

oraz Romana Kruszewskiego (Warszawa)

Zdjęcie na okładce: Arras z herbami Polski i Litwy oraz postacią Cerery (1555).
Prawa do obiektu: Zamek Królewski na Wawelu Państwowe Zbiory Sztuki, prawa do wizerunków cyfrowych: domena publiczna.

VILNIAUS UNIVERSITETAS
FILOLOGIJOS FAKULTETAS
BALTIJOS KALBŲ IR KULTŪRŲ INSTITUTAS
POLONISTIKOS CENTRAS

Su ERELIO *ir* VYČIO ZENKLAIS

Lenkijos ir Lietuvos moksliniai
ir kultūriniai ryšiai Vilniaus
universiteto istorijoje

Mokslinių darbų rinkinys

SUDARĖ IR REDAGAVO

Irena Fedorovič

Miroslav Davlevič

Kinga Geben

VILNIAUS
UNIVERSITETO
LEIDYKLA

2021

Apsvarstė ir rekomendavo spaudai Vilniaus universiteto Filologijos fakulteto taryba (2020 m. spalio d. 30, protokolas Nr. (1.2 E) 180000-TP-13).

Recenzavo

prof. habil. dr. Andžei Baranov (VDU Švietimo akademija)
habil. dr. Małgorzata Misiak (Wroclavo universitetas)

Moksliniai redaktoriai

doc. dr. Irena Fedorovič
doc. dr. Miroslav Davlevič
doc. dr. Kinga Geben

Rėmėjai

Mokslinių darbų rinkinio leidybą rėmė Lenkijos Respublikos Ambasada Vilniuje

Ambasada
Rzeczypospolitej Polskiej
w Wilnie

Lenkijos institutas Vilniuje

ir Roman Kruszewski (Varšuva)

Viršelis: Gobelenas su Lenkijos ir Lietuvos herbais bei deive Cerera (apie 1555 m.).

Šaltinis: commons.wikimedia.org

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos nacionalinės
Martyno Mažvydo bibliotekos Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB)

ISBN 978-609-07-0580-3 (spausdinta knyga)

ISBN 978-609-07-0581-0 (skaitmeninis PDF)

© Vilniaus universitetas, 2021

SPIS TREŚCI

WSTĘP	9
-------------	---

I. SPUŚCIZNA KULTURALNA RZECZYPOSPOLITEJ OBOJGA NARODÓW

Stanisław Dubisz. „Postanowienie Rzeczypospolitej Obojga Narodów” – komentarz filologiczny do aktu unii lubelskiej roku 1569	15
Veronika Girininkaitė. Remigijaus Korvin Kosakovskio (1730–1780) laiškai Vilniaus universiteto bibliotekoje	28
Regina Jakubėnas. O seraficznej strzale Teresy i Michałowej tarczy. Wiersz ks. Dominika Zabłockiego OP z okazji imienin hrabiny Teresy Barbary z Radziwiłłów Pacowej (1767)	52
Jūratė Pajėdienė. Sugretinus Mikalojaus Daukšos <i>Katekizmą</i> (1595) ir jo lenkiškąjį originalą: onomatema <i>širdis</i> ir jos atitikmenys	65
Andrzej Romanowski. Wilno i Połock. Dwa ośrodki kultury polskiej na progu XIX wieku ...	82
Viktorija Ušinskienė. Trockie akta sądowe z lat 1660–1661: charakterystyka typologiczna i językowa	101

II. WIELKIE KSIĘSTWO LITEWSKIE W BADANIACH XIX WIEKU

Helena Błazińska. Kompetencje poliglotyczne Adama Mickiewicza	119
Olaf Kryowski. Archeologia mowy. Język jako świadectwo dziejów Litwy w rozprawie Franciszka Ksawerego Bohusza <i>O początkach narodu i języka litewskiego</i>	139
Dawid Maria Osiński. Szanse i perspektywy edukacji. Z zapisków Wilhelminy Zyndram-Kościałkowskiej	158
Vaida Ragėnaitė. XIX amžiaus Lenkijos ir Lietuvos pilietinio pasipriešinimo refleksijos dailėje: Kanutas Ruseckas ir Vincentas Smakauskas	183
Inesa Szulska. Wybrane kulturowo-społeczne aspekty adaptacji zorientowanej na odbiorcę (na podstawie przekładu <i>Szkiców węglem</i> Henryka Sienkiewicza na język litewski)	203
Iwona Wiśniewska. Zakątki Wielkiego Księstwa Litewskiego we wczesnych felietonach Elizy Orzeszkowej	219

III. W KRĘGU UNIwersYTETU STEFANA BATOREGO – W STULECIE ZAŁOŻENIA

Grzegorz Bąbiak. Otwarcie uniwersytetów w Wilnie i w Warszawie po I wojnie światowej w świetle współczesnych relacji	247
Tadeusz Bujnicki. Stanisław Pigoń i Manfred Kridl. Dwie koncepcje badań literackich na USB	277
Irena Fedorowicz. W kręgu tradycji filomackiej w międzywojennym Wilnie: <i>Wiwłasy</i> Edwarda Walewskiego (1926) i gazetka „Filomatka” (1929)	294
Elżbieta Janus. Kartka z dziejów Uniwersytetu w Wilnie – wybrane wątki biograficzne ...	314
Maria Kalinowska. Profesor Mieczysław Limanowski o Wilnie i dziedzictwie kulturalnym Wielkiego Księstwa Litewskiego	328
Urszula Kowalczyk. „Ateny litewskie”. Ludwika Janowskiego wersje dziejów Uniwersytetu Wileńskiego	344
Павел Лавринец. Мариан Здзеховский и русские студенты Университета Стефана Батория в Вильно	369
Beata K. Obsulewicz. Ferdynand Ruszczyk, Jan Bułhak i Uniwersytet Wileński	388
Elżbieta Smułkowa. Uniwersytet Wileński i jego pracownicy w korespondencji polskich językoznawców Kazimierza Nitscha i Antoniny Obrębskiej-Jabłońskiej	406

IV. INTERPRETACJA PRZESTRZENI Z PERSPEKTYWY XXI XXI WIEKU

Paweł Bukowiec. <i>Kresy Pierwszej i Drugiej Rzeczypospolitej</i> , czyli próba uważnej lektury pewnej mapy. Rozważania nad współczesnym dyskursem kresowym	435
Teresa Dalecka. (Nie)Zapomniane <i>Podania i legendy wileńskie</i> Władysława Zahorskiego ..	447
Małgorzata Kasner. O znaczeniu koncepcji kultury pamięci w badaniach miejskich (wileńskie studium przypadku)	460
Paweł Krupka. Rola polskich pisarzy z Litwy w rozwoju polsko-litewskich relacji literackich w XXI wieku	476
Maria Makaruk. Litewscy reżyserzy czytają <i>Dziady</i>	483

V. POGRANICZE KULTUROWO-JĘZYKOWE

Mirosław Dawlewicz. Regionalizmy kresowe w socjolekcie młodzieży polskiego pochodzenia w Wilnie	499
Kinga Geben, Aneta Borisewska. Stosunek do języka polskiego młodzieży polskiej mieszkającej w Ejszyszkach	512
Halina Karaś. Założenia <i>Normatywnego słownika polskich nazw miejscowych z obszaru Litwy</i>	526
Irena Kulik. „Liankialis” oraz „Litwiak”. Zarys antroponimii na podstawie inskrypcji nagrobnych na południowych krańcach Wileńszczyzny i Lubelszczyzny	540
Tatjana Vologdina. Polskie zamawiania lecznicze w zbiorze rękopisów zamawiań litewskich	559
Indeks nazwisk	573
Noty biograficzne	595